

Золота гуска

Брати (Якоб і Вільгельм) Грімм

У одного чоловіка було три сини — два розумні, а третього прозвали дурником, зневажали його, висміювали і кривдили при всякій нагоді.

От якось старший син пішов у ліс нарубати дров. На дорогу мати дала йому смачного пирога і пляшку вина, щоб він там не був голодний і мав чим запити.

Прийшовши в ліс, він здибав малого сивого чоловічка, що чемно привітався й сказав:

— Дай мені шматок пирога, що в торбі у тебе, і ковток твого вина, бо я дуже хочу їсти й пити.

Але розумний син відповів:

— Аякже, дай тобі пирога й вина, то й самому нічого не залишиться. Йди собі своєю дорогою!

І сам пішов далі.

Ось почав він рубати дерево, та й рубнув якось невдало, сокира вирвалася, ударила по руці, і він мусив вертатися додому перев'язувати рану. І все це наробив йому невеличкий сивий чоловічок.

Тоді пішов другий, середущий, у ліс, і мати дала йому, як і старшому, смачного пирога та пляшку вина. І цьому зустрівся маленький сивий чоловічок, попросив у нього шматок пирога та ковток вина. Але й цей відповів дуже розумно:

— Як кожному давати, то й самому нічого буде їсти. Йди своєю дорогою!

І пішов собі далі.

Кара не минула й цього: не встиг він рубнути кілька разів, як поранив собі ногу, та ще й так, що його довелося нести додому.

Тоді сказав дурний:

— Тату, дозволь мені піти нарубати дров. Батько відповів:

— Коли твої брати наробили собі лиха, то що вже казати про тебе? Краще сиди вдома.

Але дурний доти прохав, поки батько сказав:

— Та йди вже. Як скалічишся, то, може, порозумнішаєш.

На дорогу мати дала йому коржа, на воді замішеного і в попелі спеченого, і пляшку скислого пива.

Прийшовши до лісу, він також здибав старого сивого чоловічка, що привітався з ним і сказав:

— Дай мені шматочок твого коржа та ковток пива, бо я дуже хочу їсти й пити.

Дурний відповів:

— Але ж у мене корж на воді замішений, у попелі печений, а пиво кисле. Якщо тобі до смаку, то сядьмо поснідаємо.

Вони сіли, і коли дурник вийняв сніданок, то побачив, що в руках у нього прегарний

смачний пиріг, а замість кислого пива — добре вино.

А як поснідали, чоловічок сказав:

— За те, що ти маєш добре серце і ділишся останнім, я дарую тобі щастя. Он там, бачиш, стоїть старе дерево. Зрубай його, і в корінні щось знайдеш.

І попрощався.

Дурний зрубав дерево, а коли воно впало, бачить: сидить між корінням гуска, і все пір'я на ній з чистого золота. Він дістав гуску, взяв із собою й пішов до заїзду переночувати.

А в хазяїна заїзду було три доньки. Вони побачили гуску і дуже зацікавились, що це за дивина — гуска з золотим пір'ям, і їм захотілося дістати хоч одну таку пір'їну.

Старша подумала: "Я таки прихитрюся й вискубну одну пір'їну", — і, коли дурний вийшов кудись, схопила гуску за крило, але пальці й рука раптом міцно прилипли до гуски, і дівчина ніяк не могла відірвати їх.

Незабаром прийшла й друга з такою самою думкою — вискубнути одну золоту пір'їну. Та ледве доторкнулася вона до сестри, як і сама наче прикипіла до неї.

Нарешті прийшла й третя з таким самим наміром. Тоді дві старші закричали:

— Не підходь, не підходь!

Але менша не зрозуміла, чому їй не можна підходити, і подумала: "Коли вони скубуть гуску, то чому я не можу?" — підбігла, торкнулась їх та так і прилипла.

І мусили вони ночувати біля гуски.

Другого дня взяв дурник гуску й пішов собі, а про трьох дівчат, що чимчикували позаду, йому й байдуже. Так і бігли всі три за хлопцем — куди він, туди й вони.

Вийшли вони в поле, а назустріч піп. Побачивши ту вервечку, він закричав:

— Як вам не сором, негідниці, бігти полем за молодим парубком? Чи це личить дівчатам?

А тоді схопив найменшу за руку й хотів одірвати, та щойно торкнувся до неї, як сам міцно прилип і мусив четвертим чимчикувати за ними.

Незабаром зустріли вони паламаря. Той побачив панотця, що чимчикував за трьома дівчатами, мало не наступаючи їм на п'яти, і здивовано скрикнув:

— Гей, панотче! А куди це ця так квапитеся? Не забувайте, що сьогодні ми маємо хрестити дитину.

Підбіг до нього й схопив за рукав, але й сам міцно прилип до цієї вервечки.

Ось так чвалаючи вп'ятьох по полю, спіткали вони двох селян, що з мотиками йшли додому. Піп гукнув до них, щоб вони звільнили його й паламаря від цієї халепи, та, ледве торкнувшись паламаря, селяни також міцно прилипли. Тепер їх стало вже семеро.

Ось приходять вони всі до одного міста. Король, що правив там, мав одну доньку, і вона була така сумна, що ніхто не міг її насмішити. Король оголосив по всій країні, що той, хто насмішить королівну, стане її чоловіком.

Почувши таке, дурник прийшов зі своєю гускою та сімома, що до неї прилипли, до королівської доньки.

Як побачила королівна тих сімох, що дріботіли одне за одним, то так зареготала, що й упину їй не було.

Тоді дурник забажав, щоб його одружили з королівною. Але королю не сподобався такий зять, і він удався до різних викрутів.

По-перше, загадав він, хай дурник знайде такого чоловіка, що зміг би випити повний льох вина.

Дурник згадав сивого чоловічка — чи не допоможе той йому? І пішов у ліс, на те місце, де колись зрубав дерево. Аж бачить — сидить там чоловік і тяжко журиться.

От дурник і питає, чого він так зажурився.

— Я хочу пити і ніяк не можу вгамувати спраги. Холодної води терпіти не можу; правда, я випив бочку вина, та це для мене все одно, що крапля на гарячий камінь.

— Тоді я тобі поможу, — сказав дурнику ходи лиш зі мною і вгамуєш свою спрагу.

І повів його в королівський льох.

Чоловік одразу приступив до найбільше бочки і дудлив, поки в боці закололо, а відпочивши, почав знову пити, і ще сонце було на небі, як він спорожнив усі бочки.

Дурник знову зажадав, щоб віддали йому наречену, та король розгнівався, що якийсь голодранець, кого всі за дурника мають, зазіхає на його доньку, і поставив нову умову: він повинен знайти чоловіка, який міг би з'їсти гору хліба.

Дурник, не довго думаючи, пішов одразу в ліс, знов на те саме місце. Глянув — а там сидить чоловік, туго стягує ремінним поясом живіт і, скривившись як середа на п'ятницю, каже:

— Я щойно з'їв цілу піч хліба, але хіба це допоможе такому голодному, як я? Мій шлунок порожнісінький, і я мушу туго підперезуватися, щоб не здохнути з голоду.

Дурник дуже зрадів і сказав йому:

— Ану збирайся та ходімо зі мною, то наїсися досхочу.

І привів його на королівський двір, куди позвозили борошно з усієї держави і напекли хліба цілу гору. Та чоловік із лісу як почав наминати, то ще сонце не зайшло, а гора хліба зникла.

Дурник утретє зажадав, щоб йому віддали його наречену, але король ще раз захотів викрутитись і сказав, щоб збудував корабель, який би міг іти і морем, і суходолом.

— Як ти прибудеш на ньому сюди, я одразу віддам тобі доньку.

Дурник подався просто в ліс. Там сидів старий сивий чоловічок, з яким він колись поділився своїм коржем. Старий сказав йому:

— Я за тебе їв і пив, я тобі дам і корабля. Я все для тебе зроблю, бо ти був до мене добрий.

І дав йому корабля, що міг рухатися по воді й по сухому. Як побачив це король, то довше не міг затримувати доньку. Справили весілля, а після смерті короля дурник успадкував королівство і довго-довго жив щасливо зі своєю дружиною.

Переклад Сидора Сакидона